

gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Lokaal Positief Gezondheidsbeleid gemeente 2020-2023

Datum: 17 juni 2020

Agendapunt: 8

Behandeling: Opiniërend en besluitvormend

Portefeuille-

houder(s): Wethouder M.A. de Visser

Steller: Marieke Berghuis m.berghuis@hethogeland.nl

Zaaknummer: Z.HHL.015930

1. Samenvatting

Voor u ligt het beleidsplan “GEZOND IN HET HOGELAND, Lokaal Positief Gezondheidsbeleid gemeente Het Hogeland 2020-2023”.

Wij leggen dit plan ter vaststelling aan u voor. In dit beleidsplan zijn de kaders uitgewerkt waarbinnen het college invulling wil geven aan het gezondheidsbeleid voor de komende jaren. Dit plan vormt ook de basis voor het uitvoeringsplan voor 2020. Het beleidsplan “Gezond in Het Hogeland” is een vervolg op de Startnotitie Positief Gezondheidsbeleid 2020-2023 die op 10 juli 2019 door de raad is vastgesteld.

In 2019 hebben inwoners en beroepskrachten van maatschappelijke organisaties meegedacht over het gezondheidsbeleid en het uitvoeringsplan. De inwoners zaten in de Kerngroep Gezondheidsbeleid van de Adviesraad het Hogeland. Ook medewerkers van het sociaal domein, het team Openbare Orde en Veiligheid en ruimtelijke ordening en maatschappelijke organisaties zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van het plan. Tevens zijn meerdere bijeenkomsten met inwoners georganiseerd, waaronder de gezondheidsdag 2019 en een thema-avond over positieve gezondheid. Ook zijn bijeenkomsten met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties bijgewoond. De hoofddoelen voor de komende vier jaren zijn de volgende:

- Het stimuleren van een gezonde leefstijl (terugdringen roken, overgewicht, alcohol en middelengebruik, gezonde club, gezonde scholen)
- Het verkleinen van gezondheidsrisico's (Kansrijke Start, ondersteuning inwoners met psychische problematiek en problematiek als gevolg van aardbevingen/mijnbouwschade en verminderen eenzaamheid)
- Toename van het aantal gezonde levensjaren en verkleinen van gezondheidsverschillen binnen de verschillende gebieden van de gemeente
- Een gezonde en veilige leefomgeving.

De voorgestelde aanpak kan in 2020 en in 2021 binnen het beschikbare budget worden uitgevoerd. Hierbij willen wij GIDS(Gezond in) en Kansrijke Start(programma “de eerste 1000 dagen”) in het bijzonder onder uw aandacht brengen. Voor initiatieven van inwoners en organisaties in Het Hogeland is in 2020 en 2021 € 80.000 per jaar beschikbaar via GIDS, een decentrale uitkering van het rijk. Voor Kansrijke Start is voor 2020, 2021 en 2022 jaarlijks € 11.967,00 beschikbaar.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Voorgesteld wordt het beleidsplan 'GEZOND IN HET HOGELAND, Lokaal Positief Gezondheidsbeleid gemeente het Hogeland 2020-2023 vast te stellen;

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

In het coalitieakkoord van de gemeente Het Hogeland is gesteld dat er nieuw gezondheidsbeleid wordt opgesteld. Dit is een wettelijke plicht voor gemeenten. Op 10 juli 2019 heeft de raad de Startnotitie Positief Gezondheidsbeleid 2020-2023 vastgesteld. Hierin zijn de kaders voor het nieuwe gezondheidsbeleid beschreven en vastgesteld. In 2019 is in overleg met sociale partners en collega's van team Samenleving en Sociaal, Openbare Orde en Veiligheid, de sociale teams, ruimtelijke ordening het Lokaal Positieve gezondheidsbeleid 2020-2023 voor Het Hogeland en het Plan van Aanpak uitgewerkt. Ook hebben deze gesprekken geleid tot het uitvoeringsplan 2020 waarin het college nadere invulling geeft aan de gestelde kaders in het beleidsplan.

3.2 Bevoegdheid raad

De raad dient kaders te stellen voor het gemeentelijk beleid en dient achteraf de uitvoering te controleren met alle hem ter beschikking staande controle-instrumenten. Om die reden is het een bevoegdheid van de raad om achterliggend beleidsplan vast te stellen waarin de kaders zijn uitgewerkt voor het te voeren gezondheidsbeleid.

Het college is bevoegd om nadere invulling te geven aan deze kaders, nadat de kaders zijn vastgesteld.

3.3 Wettelijk of beleidskader

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het gezondheidsbeleid. De Wet Publieke Gezondheid is hiervoor het belangrijkste kader. De gemeente dient tevens de prioriteiten uit de landelijke nota Gezondheidsbeleid op te nemen in het gemeentelijk beleid. De landelijke prioriteiten die in het lokale beleid in acht moeten worden genomen zijn voor de komende jaren de thema's roken, alcohol en overgewicht. Ook in de nieuwe Omgevingswet is gezondheid een van de pijlers. Bij dit lokaal gezondheidsbeleid voor Het Hogeland wordt ook aangesloten bij diverse beleids- en uitvoeringsprogramma's van het sociaal en fysiek domein en bij het in ontwikkeling zijnde regionaal preventieakkoord, bij het Omgevingsprogramma, het integraal veiligheidsbeleid, het lokaal sportakkoord en het sport- en beweegbeleid.

3.4 Historische context

In de voormalige gemeenten Bedum, de Marne, Winsum was het lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017 vastgesteld en dit beleid is in 2018 verlengd. In de gemeente Eemsmond was het lokaal gezondheidsbeleid 2016 t/m 2018 vastgesteld en is dit beleid met een jaar verlengd in verband met de samenvoeging van deze vier gemeenten tot de gemeente Het Hogeland.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat er nieuw lokaal gezondheidsbeleid moest komen. Op 10 juli 2019 heeft de raad de startnotitie Lokaal Positief Gezondheidsbeleid 2020-2023 vastgesteld.

In de loop van 2019 zijn vele bijeenkomsten georganiseerd die hebben geleid tot achterliggend beleidsplan voor de komende jaren.

4. Beoogd resultaat (of effect)

Door in te zetten op positieve gezondheid, sport en beweging, inwonerinitiatieven, preventie en handhaving, samenwerking en een gezonde leefomgeving stimuleert de gemeente een gezonde leefstijl, een gezonde en veilige leefomgeving en een verkleining van gezondheidsrisico's. Extra inzet wordt gepleegd op het bevorderen van het gezondheidspotentieel in de dorpen van de voormalige gemeente Eemsmond en De Marne omdat de gezondheidsverschillen in vergelijking met de andere dorpen in de gemeente en met de landelijke gemiddelden hier op veel onderdelen nog relatief groot zijn en hier gezondheidswinst is te behalen. Ook wordt extra ingezet op e-Health.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Het bijgevoegde beleidsplan bevat doelen die gericht zijn op preventie, gezonde leefstijl, verkleining gezondheidsrisico's en het bevorderen van de gemiddelde levensverwachting. Het plan van aanpak is voortgekomen uit bijeenkomsten met inwoners en beroepskrachten. De prioriteiten zijn in samenspraak tot stand gekomen.

Wij verwachten dat we voor het jaar 2020 voldoende budget hebben om het plan van aanpak uit te voeren. Mochten er eventuele experimenten plaatsvinden met betrekking tot e-health of andere gezondheidsbevorderende maatregelen die nu nog niet gedekt worden in de begroting, dan zal een beroep moeten worden gedaan op externe financiering. Het is de verwachting dat er vanaf 2022 geen GIDS-middelen meer beschikbaar komen via de decentrale uitkering van het rijk en vanaf 2023 ook geen middelen meer voor het programma Kansrijke Start("de eerste 1000 dagen"). Voor de periode na 2021 zullen we bij het Rijk aandringen op continuering van de GIDS-middelen. Mocht dat niets opleveren dan zullen we zelf in de kadernota 2021 integraal moeten afwegen wat we er zelf voor over hebben.

5.2 Risico's

De GIDS-middelen betreft een decentralisatie-uitkering van het rijk aan gemeenten die te maken hebben met grote gezondheidsachterstanden. De huidige GIDS-regeling loopt t/m 2021.

Voor continuering van dat beleid is vanaf 2022 structureel budget nodig omdat het niet de verwachting is dat de grote gezondheidsverschillen tussen de verschillende dorpen in Het Hogeland op korte termijn zullen verdwijnen. Het terugdringen van gezondheidsverschillen tussen inwoners in bepaalde gebieden van het Hogeland is complex en is niet in vier jaren gerealiseerd. Het vergt een integrale, procesmatige benadering en samenwerking van gemeente met maatschappelijke partners en inwoners. Als de gemiddelde levensverwachting in sommige delen van de gemeente sterkt achterblijft bij de rest van de gemeente en het Nederlands gemiddelde heeft dat als risico dat de dynamiek van die gebieden achterblijft en dat het beroep op allerlei voorzieningen toeneemt. Inzet op verbetering van gezondheid loont ook sociaal en economisch en draagt bij aan een samenleving waarin zo veel mogelijk mensen gelijke kansen hebben op een goede gezondheid en deelname aan de samenleving.

Indien de gemeente minder initiatieven van inwoners en organisaties die bijdragen aan gezondheid honoreert is de kans dat de gezondheidsverschillen tussen de verschillende gebieden in Het Hogeland in stand blijven groter. Dit heeft ook financiële consequenties omdat het beroep op voorzieningen dan hoger is dan noodzakelijk.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

Binnen de gemeentelijke begroting worden middelen voor gezondheidsbeleid, in casus voor de Dienstverleningsovereenkomst(DVO) van de gemeente Het Hogeland met de GGD Groningen geraamd. Ook zijn er via de decentralisatie-uitkering gelden voor GIDS en Kansrijke Start beschikbaar voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid.

Voor 2020 wordt uitgegaan van de beschikbare middelen in de gemeentebegroting. Daarnaast wordt voor specifieke experimenten of projecten de komende jaren mogelijk een beroep gedaan op de middelen van Nationaal Programma Groningen en eventuele andere mogelijkheden, bijvoorbeeld middelen van zorgverzekeraar(s).

Het budget voor de Dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente het Hogeland en de GGD Groningen is voor 2020 € 2.311.735.(DVO, concept dd 19 dec.2019). Het DVO 2020 wordt vastgesteld via het College.

Voor GIDS is in 2020 en 2021 jaarlijks € 80.000,00 beschikbaar.

Voor Kansrijke Start is voor de jaren 2020, 2021 en 2022 € 12.000,00 per jaar beschikbaar.

Voor collectieve preventie, i.c. cursussen en activiteiten van Lentis collectieve preventie is voor 2020 € 22.000,00 beschikbaar.

Verder is het thema gezondheid verspreid over de afdelingen verweven in budgetten voor sociaal domein, Wmo, OOV en ruimtelijke ordening en in subsidies. Deze budgetten worden hier niet opgenomen omdat het budgetbeheer niet bij gezondheidsbeleid ligt maar bij genoemde afdelingen.

7. Inbreng belanghebbenden

Het gehele beleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met sociale partners en inwoners. Zij zijn vanaf het begin van het traject betrokken geweest.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering

De uitvoering is nauw betrokken bij dit beleidsplan en achterliggend uitvoeringsplan. In de Dienstverleningsovereenkomst 2020 zijn de wettelijke taken en gemeente specifieke taken uitgewerkt en zijn afspraken gemaakt over de monitoring en communicatie. Voor GIDS is een aanvraagformulier gemaakt welke staat op de gemeentelijke website. De uitvoering vindt plaats met maatschappelijke organisaties en inwoners.

8.2 Tijdsplan

Wanneer de raad het nieuwe gezondheidsbeleidsplan vaststelt, zal het achterliggende uitvoeringsplan worden vastgesteld door het college. Hierover is al een voorgenomen besluit genomen. Hierdoor kan de uitvoering vanaf februari 2020 ingaan.

8.3 Communicatie

Er zal een persbericht uitgaan zodra de raad het nieuwe gezondheidsbeleid heeft vastgesteld. Inwoners worden daarna op diverse manieren geïnformeerd over het uitvoeringsplan dat door het college vastgesteld zal worden. Op de website van de gemeente en via sociale media en flyers zal informatie worden verstrekt over het gezondheidsbeleid en over de nieuwe Gezondheidsdag in 2020.

In de loop van 2020 zullen inwoners ook via Omroep Het Hogeland worden geïnformeerd over gezondheidsinitiatieven en praktische voorbeelden van positieve gezondheid In Het Hogeland.

Ook zal er informatie worden gedeeld met maatschappelijke organisaties, scholen, sportverenigingen, gezondheidscentra, huisartsen en bibliotheken.

8.4 Evaluatie

Er is een nauwe samenwerking met de GGD Groningen omtrent de uitvoering van de DVO 2020 en monitoring van gegevens. Tevens zal de begeleidingscommissie die betrokken was bij het lokaal gezondheidsbeleid in 2020 nog meerdere malen bijeen komen om informatie uit te wisselen over de uitvoering van het gezondheidsbeleid.

Bijlage:

1. GEZOND IN HET HOGELAND,
Positief gezondheidsbeleid gemeente Het Hogeland 2020-2023
Uitvoeringsplan 2020 (paragraaf 2.2 van het beleidsplan)

Achterliggende documenten:

n.v.t.

Winsum, 21 januari 2020.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding